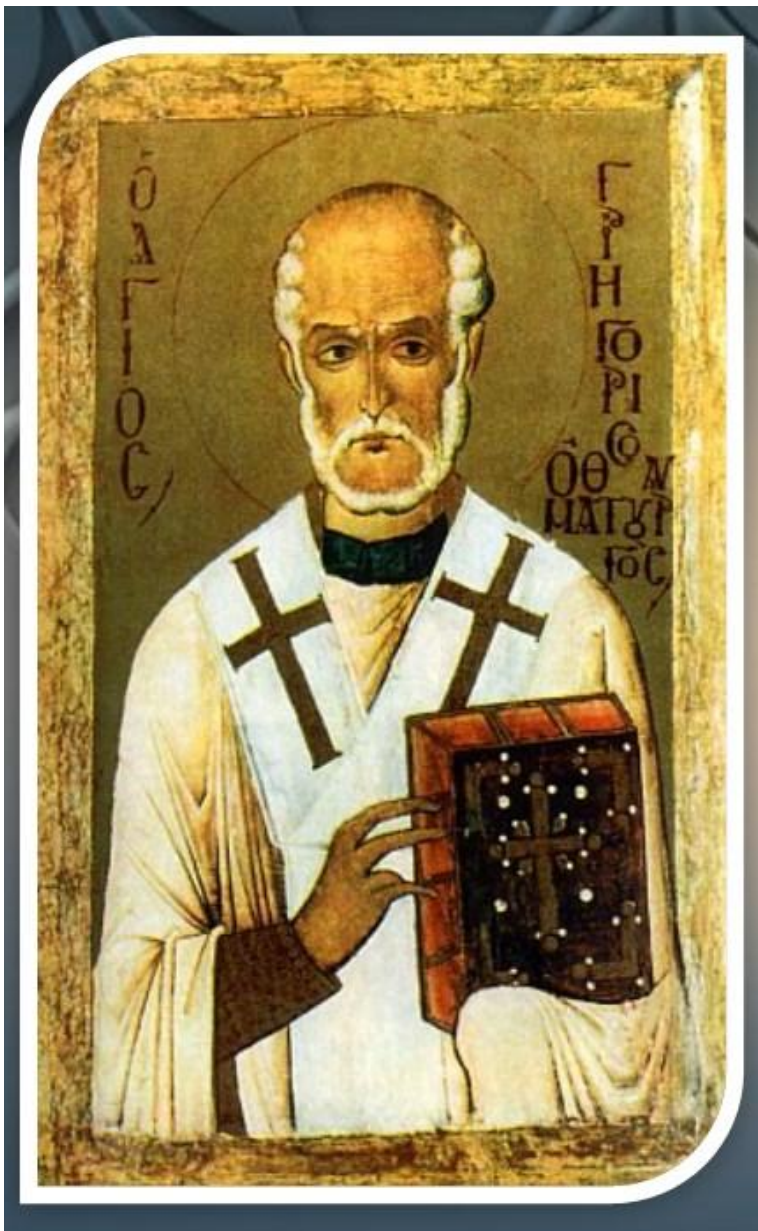

**Кючко
Альона Валеріївна**

**РОЗВИТОК ІКОНОПИСУ ТА
НОСТАСУ В ДОБУ УКРАЇНСЬКОГО
БАРОКО.**

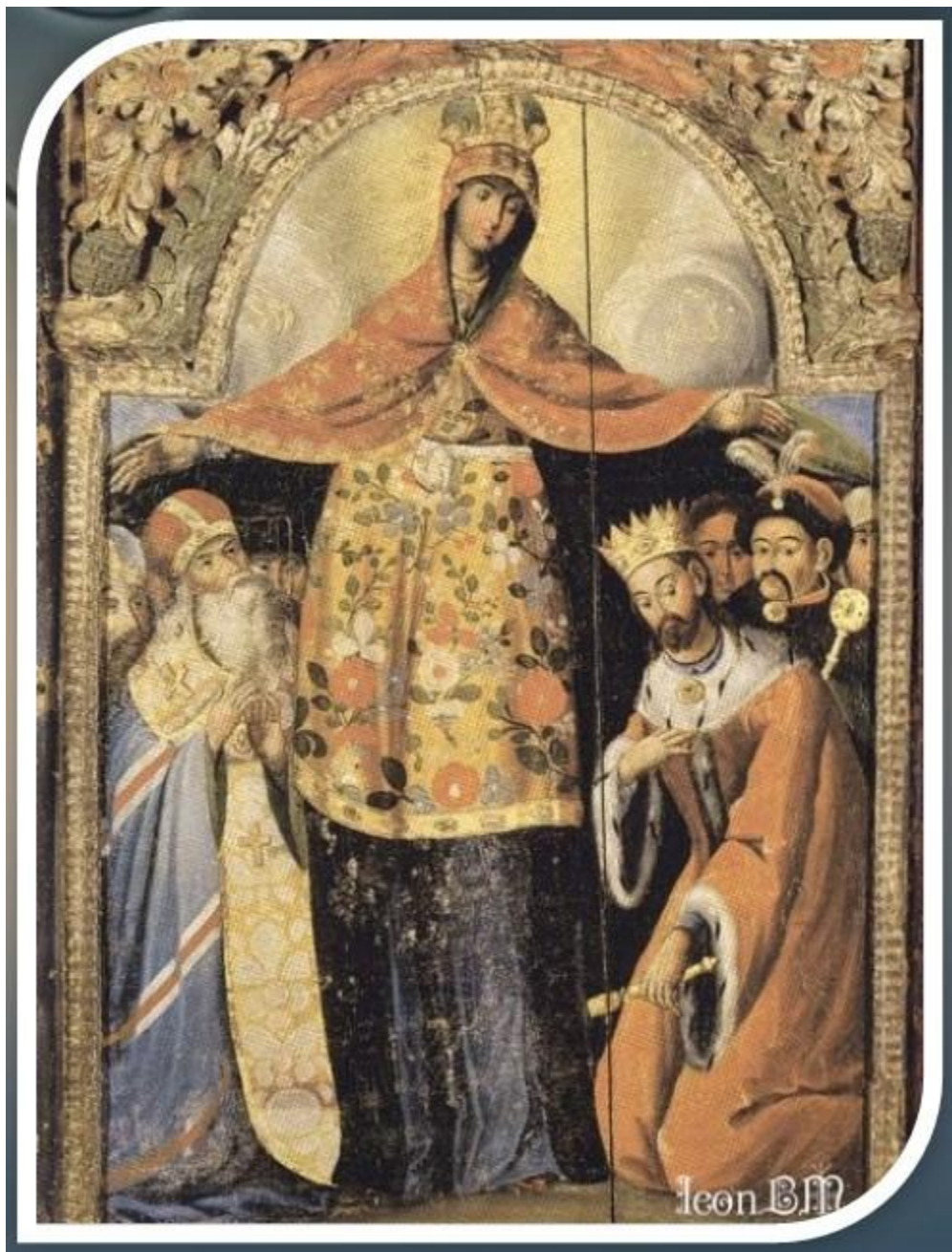
Науковий керівник
канд. мистецтвознавства,
Коваль О.В.

У II половині ХУІІ-ХУІІІ ст.
ОСНОВНИМ ВИДОМ

живопису зали іконопис, який
поступово змінює свій характер.
В ньому виразно визначено вплив
тодішніх мистецьких стилів —
бароко і рококо, класицизм
становленні бароко в Україні
істотно вплинули братства з їх
гуманіст позиціями.

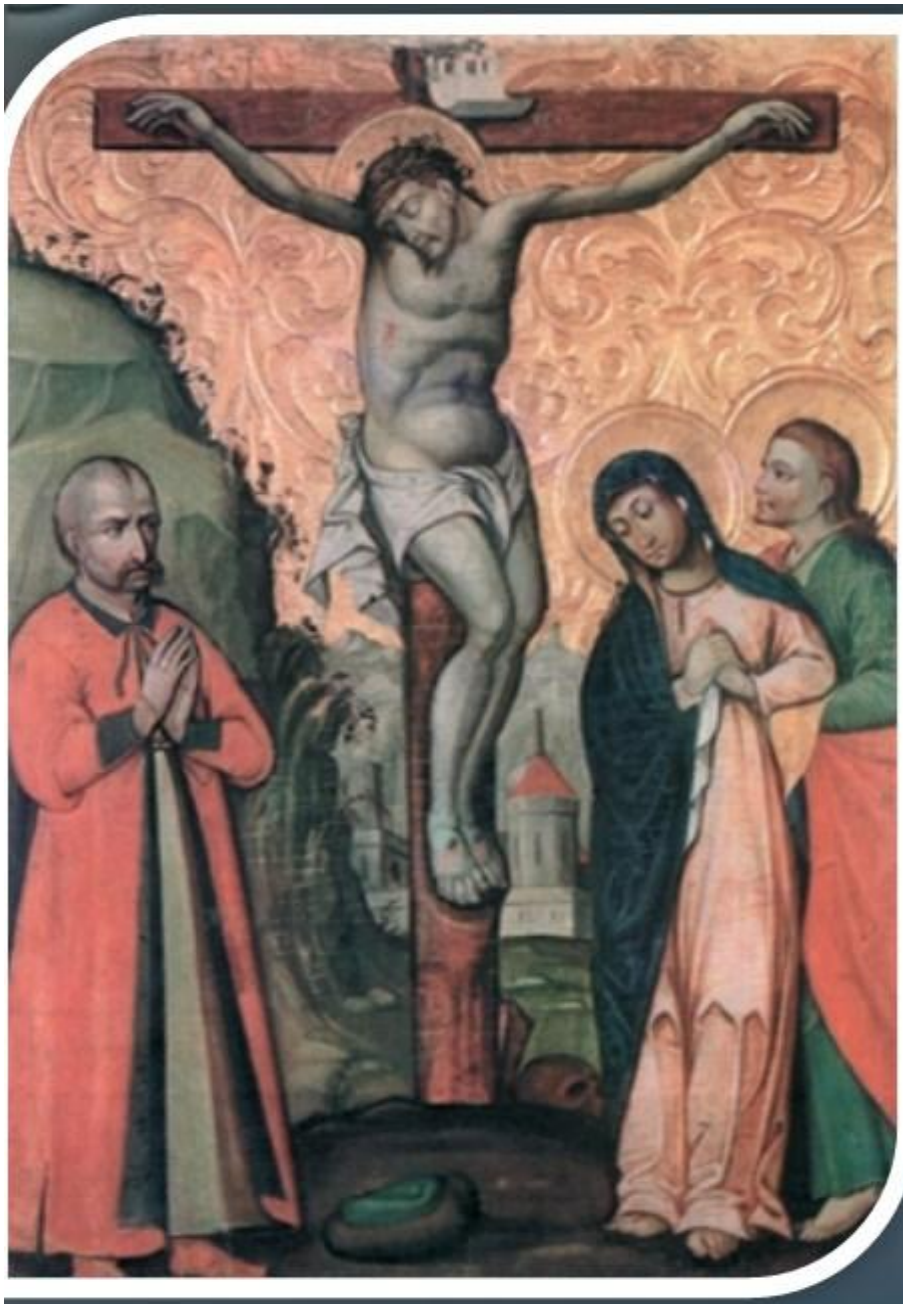

Вишуканий стиль бароко якнайкраще виражав духовні позиції української козацької старшини і вищого духовенства, їх прагнунв рафінованої аристократичності. Показова в цьому плані ікона "Богородиця", де поряд з ідеалізованими зображеннями царя, цариці, та Богдана Хмельницького зображено козацьку старшину.

Особливості українського іконопису другої половини XVII-XVIII ст.:

1. Крім темперної, в іконописі застосовують і олійну техніку;
  2. Художники оволоділи реалістичними засобами зображення людини (об'ємність постаті, точно визначені пропорції, форма тіла, життєві риси обличчя), перспективою, краєвидом;
  3. Надзвичайна насиченість кольорів та використання соковитих барокових орнаментів;
  4. Обов'язкова приналежність барокової ікони — гравіроване, позолочене або посріблене тло (рослинна орнаментика);
- Іконопис Києва та Лівобережжя в період бароко переживає надзвичайний розквіт. У зв'язку з розвитком портретного жанру в іконах Лівобережжя з'являються численні постаті замовників та виникає своєрідний піджанр „іконо-портрет”, який поєднує традиційну іконографію з декоративно-площинною фігурою донатора, сповненого гордовитого козацького самоутвердження („Розп'яття з портретом Леонтія Свічки”).

В I половині XVIII ст. популярні ікони типу „Покрова Богородиці”, в яких дія часто відбувається в інтер’єрі церкви та тлі пишних барокових іконостасів.

Барокові ікони „Покрови” втілюють громадські прагнення і важливі суспільно-політичні події часу („Покрова з Сулимівки”, „Покрова з церкви в Дашках”). Зріле бароко в іконописі Лівобережжя представлене пам’ятниками Київської школи (іконостаси Преображенської церкви у Великих Сорочинцах, Троїцької надбрамної церкви Києво-Печерської лаври, Вознесенської церкви в Березні). В них виявляються всі барокові ознаки, характерні для українського іконопису .

високий семиярусний різьблений іконостас, що займає всю ширину храму (розміри іконостасу: ширина – 22 м, висота – 18 м) і складається з головного іконостасу і двох іконостасів у бічних вівтарях. Загальна композиція налічує 113 ікон.

Іконостас Троїцької надбрамної церкви

Найсильнішим акцентом внутрішнього оздоблення церкви є золочений дерев'яний триярусний іконостас, виконаний у 1734 р.

лаврськими сницарями в стилі українського бароко. Він виготовлений з липи в техніці "наскрізного різьблення".

Щедра позолота іконостаса значною мірою доповнює художнє оздоблення храму. Образи, розміщені в іконостасі, відповідають вимогам, які ставила перед живописцями Києво-Печерська лавра: щоб лики святих відображали глибоку мудрість, натхнення, неземний спокій, заглиблене споглядання таємничого майбутнього.

Центральна частина іконостаса з
фрагментами прибудованих крил.
Світлина С. Таранушенка.

*Великомучениці Анастасія та
Іулянія,*

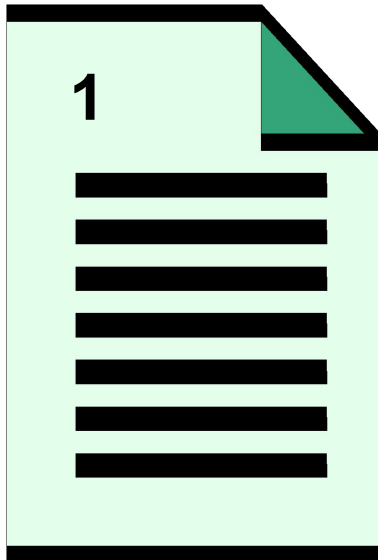
*Великомучениці Варвара та
Катерина*

Непересічною за значенням є колекція українського барокового мистецтва. Тут знаходимо вишукані зразки барокової ікони, як от парні ікони(1740-х рр., Північне Лівобережжя).

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

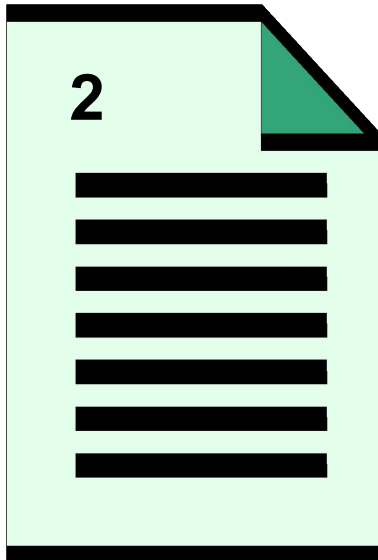
ЗАВДАННЯ
ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивчити та узагальнити здобутки вітчизняного мистецтвознавства щодо нефігуративного дискурсу в цілому і концепції ненаративності зокрема

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

ЗАВДАННЯ
ДОСЛІДЖЕННЯ

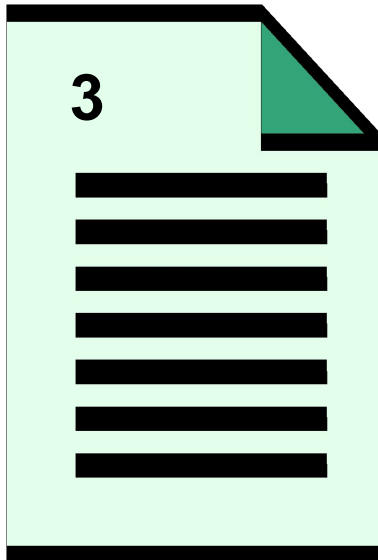

Зібрати й впорядковувати ілюстративну базу роботи, а також проаналізувати емпіричний матеріал для виявлення ключових концептів ненаративної творчості

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

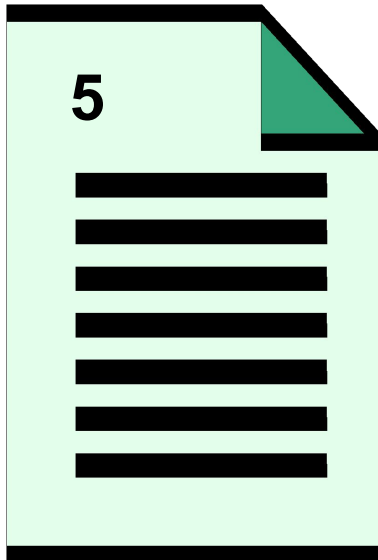
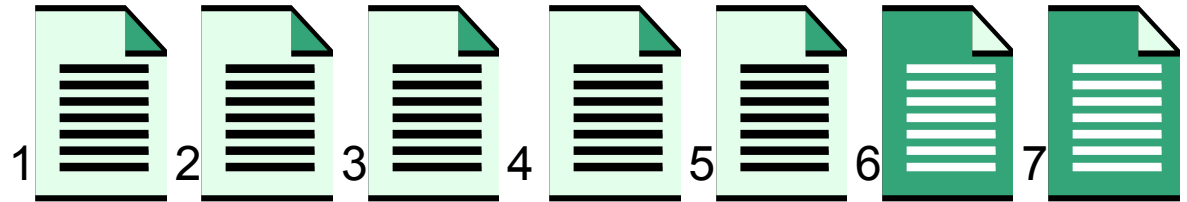
ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Окреслити особливості абстрактної творчості різних періодів вітчизняного мистецтва ХХ століття, а саме:
10–30-х, 60–70-х
та 90-х років ХХ століття

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

ЗАВДАННЯ
ДОСЛІДЖЕННЯ

Систематизувати основні напрями нефігуративного живопису 90-х років ХХ століття

РОЗДІЛ I

Вітчизняний нефігуративний живопис: стан дослідженості проблеми, джерельна база, дослідницька методологія

1.1. Стан дослідженості нефігуративного дискурсу

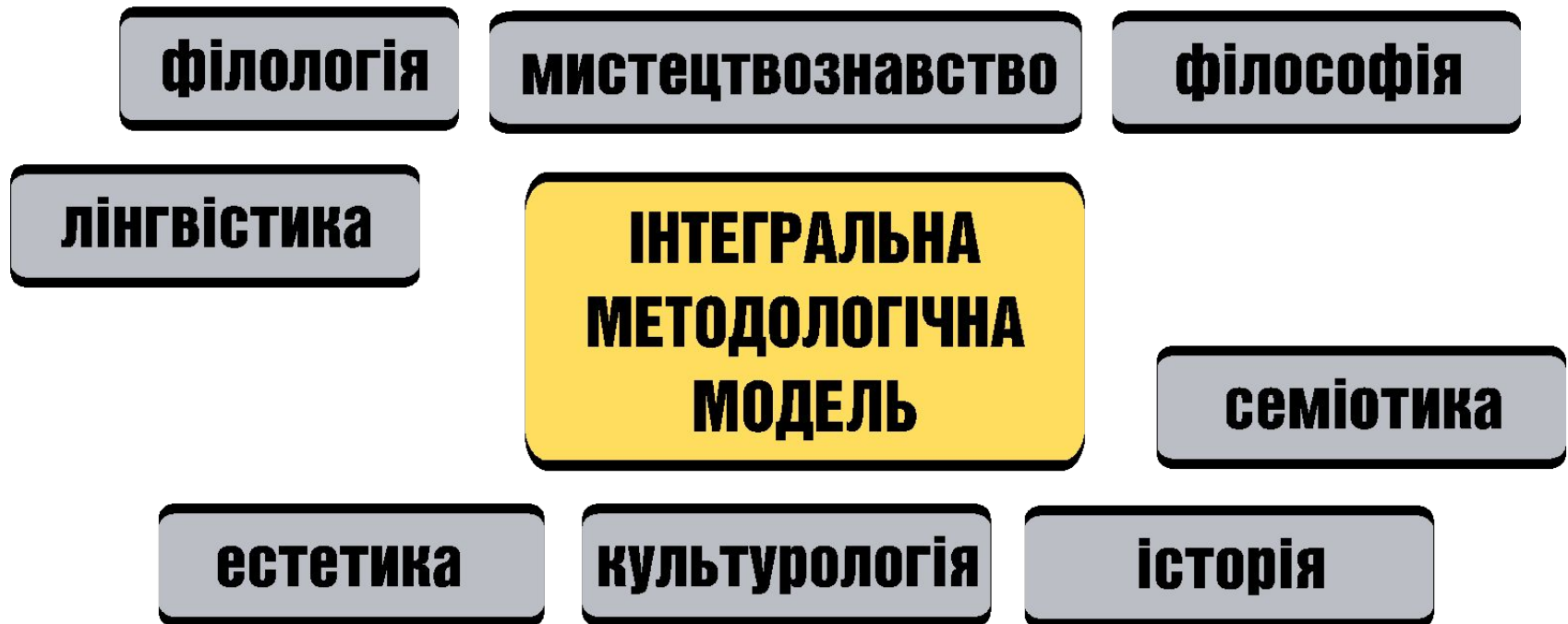
1.1.1. Історіографія вітчизняного нефігуративного живопису

1.1. 2. Термінологічні проблеми нефігуративного дискурсу. Термін «ненаративність»

1.2. Методологія, джерельна база та методи дослідження

РОЗДІЛ I

Вітчизняний нефігуративний живопис: стан дослідженості проблеми, джерельна база, дослідницька методологія

РОЗДІЛ II

Культурно-історичні передумови реактивації українського нефігуративного живопису

- 2.1. Безпредметна творчість та абстракціонізм в контексті розвитку українського класичного авангарду
- 2.2. Мистецький нонконформізм та розвиток твітчизняного нефігуративного живопису (50-ті – початок 80-х рр. ХХ ст.)
  - 2.2.1. Виникнення нонконформізму в радянському мистецтві
  - 2.2.2. Вітчизняний нефігуративний живопис 50-х – початку 80-х рр. ХХ ст.
- 2.3. Мистецький простір кінця 80-х – першої пол. 90-х рр. ХХ ст.
  - 2.3.1. Особливості розвитку вітчизняного культурно-мистецького простору кінця 80-х – першої пол. 90-х рр. ХХ ст.
  - 2.3.2. Зміни у мистецькому мисленні українських живописців

РОЗДІЛ II

Культурно-історичні передумови реактивації українського нефігуративного живопису

Сегодня интуиция мира меняет систему нашего зеленого мира мяса и кости, происходит новый экономический порядок сложения ритмов нашего творческого мозга для совершения дальнейшего плана своего продвижения в бесконечное, в том лежит философия современности, по которой должны двинуться наши творческие дни

К. Малевич, 1919

РОЗДІЛ II

Культурно-історичні передумови реактивації українського живопису

**Якщо відкриваються очі
Якщо споріднюєшся зі світом
Якщо виникає світло
Знай це ознаки істинного
Проте не саме істинне /.../
Якщо створюється краса
Якщо наповнюється життя
Якщо лікує радість
Знай це ознаки істинного
Проте не саме істинне
Але якщо ти бачиш людину
Це саме істинне**

В. Ламах “Книга СХЕМ”

РОЗДІЛ II

Культурно-історичні передумови реактивації українського нефігуративного живопису

**традиційно
ЖИВОПИС-1**

**живопис як вид
образотворчого мистецтва,
як вербальна комунікація, покликана
за допомогою професійної
майстерності відтворювати
світ засобами живопису**

**сучасно
ЖИВОПИС-2**

**як живописна творчість,
що презентується як "відкрита"
реальність,
метафізична "відкрита"
духовна субстанція**

ЖИВОПИС ЯК ТАКИЙ

РОЗДІЛ III

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

РЕАКТИВАЦІЯ НЕФІГУРАТИВНОГО ЖИВОПИСУ В УКРАЇНІ

НА МЕЖІ 80–90-х рр. ХХ ст.

3.1. Диференціація ненаративності в мистецьких пошуках живописців

3.1.1. Нефігуративний дискурс. Живописно-пластична традиція як передумова виникнення концепції ненаративності

3.1.2. Систематизація напрямів вітчизняної нефігуративної творчості

3.2. Розвиток концепції ненаративності в українському живопису 90-х рр. ХХ ст.

3.2.1. Ненаративність в творчості київських мистців

3.2.2. Розвиток концепції ненаративності в творчості провідних мистців різних регіональних шкіл

РОЗДІЛ III

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

РЕАКТИВАЦІЯ НЕФІГУРАТИВНОГО ЖИВОПИСУ В УКРАЇНІ НА МЕЖІ 80–90-х рр. ХХ ст.

НЕФІГУРАТИВНИЙ ЖИВОПИС

**інтуїтивно-
експресивний**

**провакативно-
асоціативний**

**модульно-
пластичний**

метафізичний

**раціонально-
конструктивний**

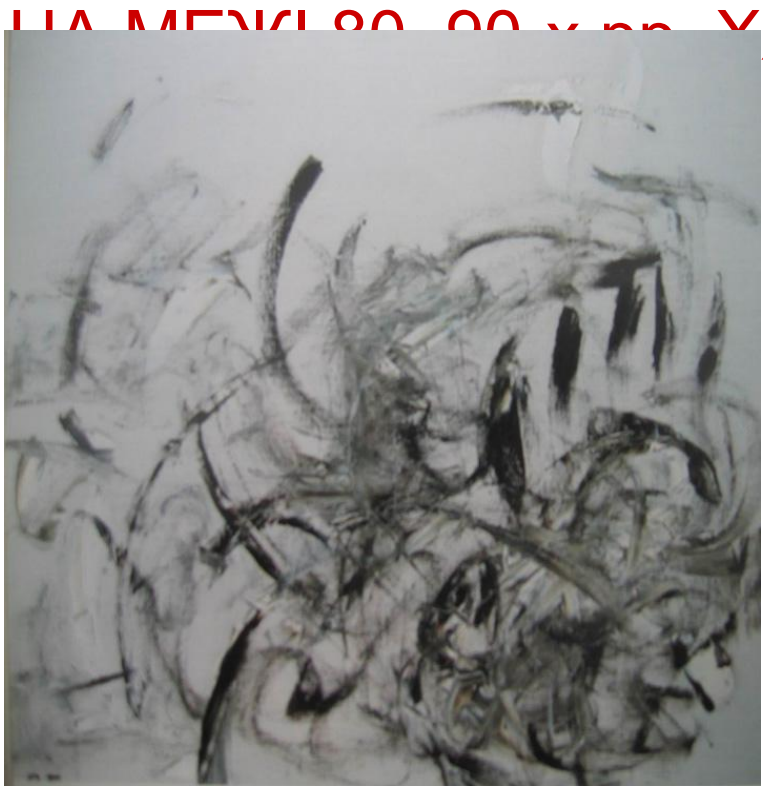
ненаративний

РОЗДІЛ III

Концепція ненаративності в контексті розвитку вітчизняного нефігуративного живопису ХХ століття

РЕАКТИВАЦІЯ НЕФІГУРАТИВНОГО ЖИВОПИСУ В УКРАЇНІ

НЕНАРАТИВНІСТЬ – потреба в цілісності, що постійно поновлюється.

НЕНАРАТИВНІСТЬ – відмова живопису від усіляких підпірок, привнесених іншими музами.

НЕНАРАТИВНІСТЬ – не відбиток реальності, а сама реальність.

НЕНАРАТИВНІСТЬ – поза соціальністю і ідеологією.

НЕНАРАТИВНІСТЬ – есенція живопису, царица пра-кольору, вона дологічна.

ЖИВОПИС НІ В ЩО НЕ ЦІЛИТЬ.

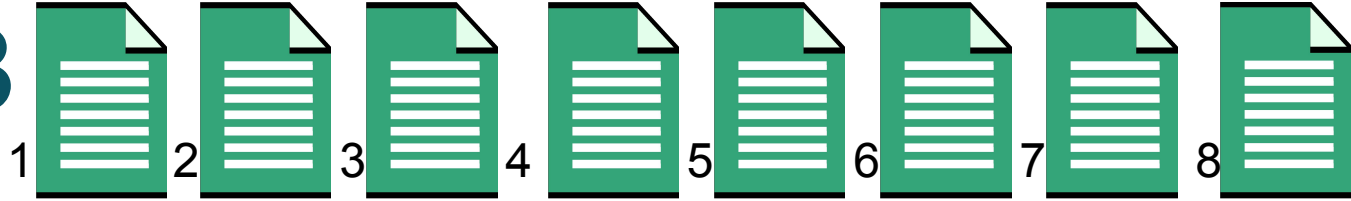
Бо сам є ціль, в яку буття влучає стрілою живописця.

Сільваші Т.

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНЦЕПЦІЇ
НЕНАРАТИВНОСТІ
В УКРАЇНСЬКОМУ ЖИВОПИСУ 90-Х РР. ХХ
СТОЛІТТЯ**

ВИСНОВКИ

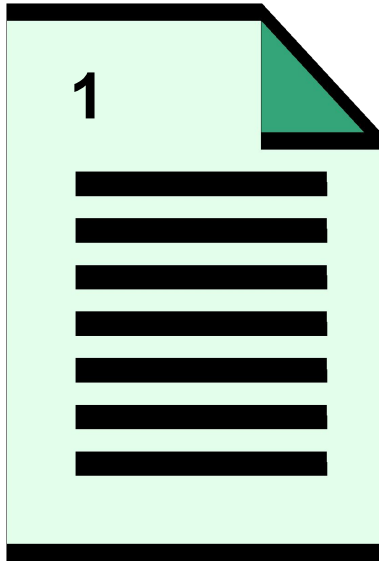
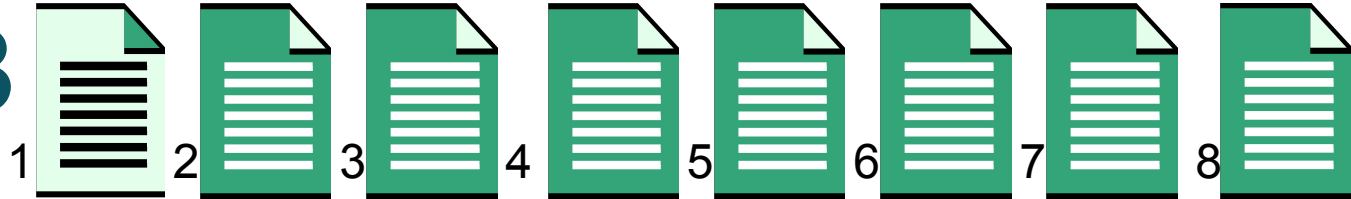

Дисертація в ряду праць, присвячених осмисленню українського нефігуративного живопису ХХ ст., є першою мистецтвознавчою роботою, що присвячена вивченню окремої течії нефігуративу 90-х рр. ХХ ст. – ненаративного живопису.

В ній підтверджено доцільність використання дефініції **«ненаративність»** стосовно окремого напрямку нефігуративного живопису, та вперше зібрано, систематизовано і осмислено фактологічний і візуальний матеріал вітчизняної нефігуративної творчості 90-х.

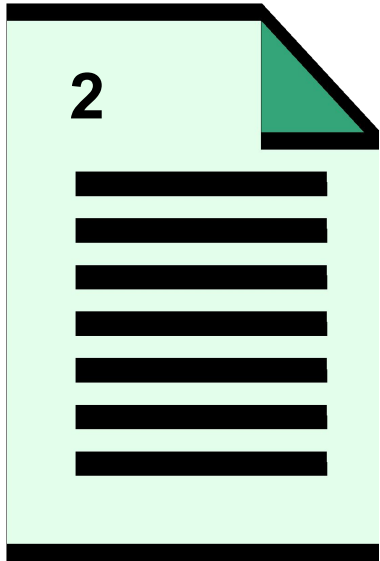
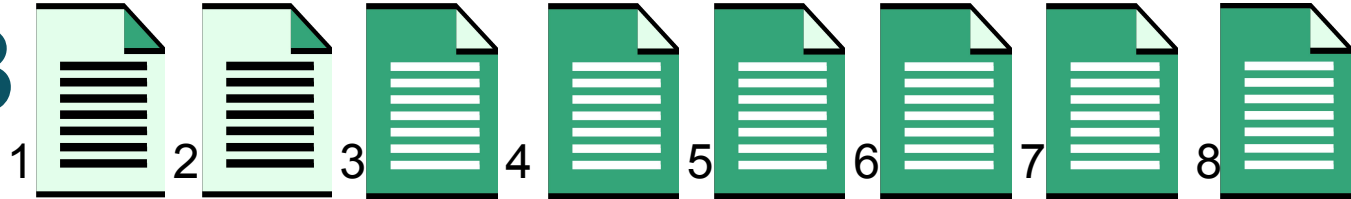
ВИСНОВКИ

Науковці, звертаючи увагу на різноплановість нефігуративного живопису 90-х, не впорядковували творчі здобутки його представників, не здійснювали його систематизації та не ставили предметом вивчення осмислення особливостей його окремих напрямків.

Автором виявлено необхідність комплексного дослідження українського нефігуративу, опрацьовування його теоретичних аспектів та можливість вивчення поетики ненаративного живопису в межах нефігуративної творчості останнього десятиліття ХХ ст.

ВИСНОВКИ

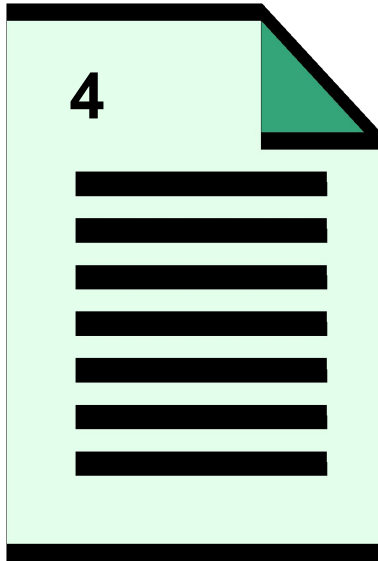
Терміни «абстракціонізм», «нефігуративний живопис», «ненаративність» застосовуються достатньо вільно, часто підмінюючись один одним.

«Абстракціонізм» означає низку пошуків безпредметного живопису в межах авангарду 10-20-х.

«Нефігуратив» є родовою назвою для всіх напрямів «абстрактної» практики ХХ ст.

«Ненаративність» позначає напрям вітчизняного нефігуративного живопису 90-х, що відрізняється звільненням живопису від усього раціонального, від будь-чого крім «чистої живописності», та виступає самоосвідченням «живопису як такого».

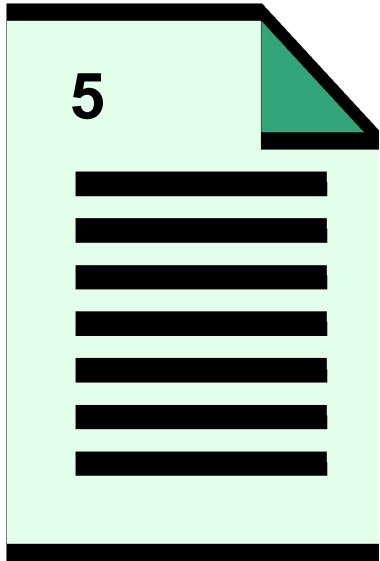
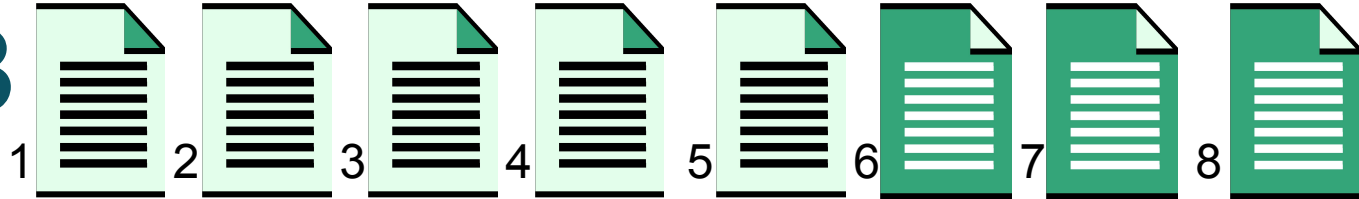
ВИСНОВКИ

Здійснена систематизація напрямів нефігуративного живопису останнього десятиліття ХХ сторіччя уможливила виокремлення із загалу вітчизняного нефігуративу ненаративний живопис. Підкреслюється, що **концепція ненаративності** – лише один з можливих проявів живопису інтровертного типу, коли процес творення є свого роду удосконаленням своєї свідомості та психології мислення

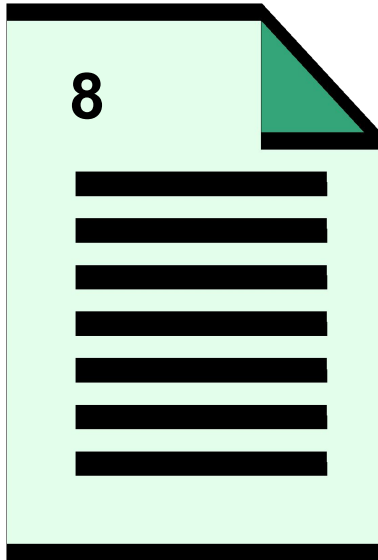
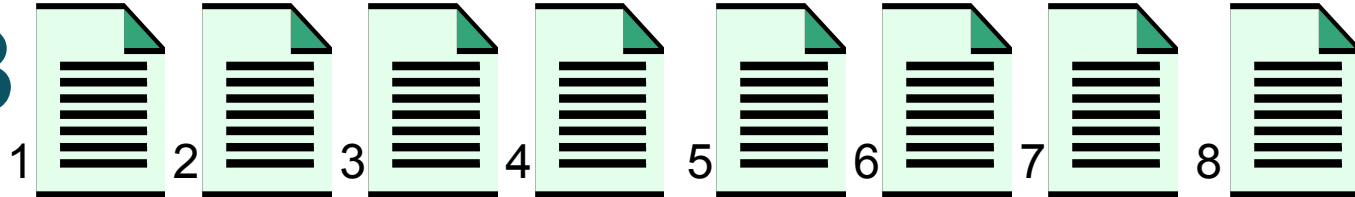
ВИСНОВКИ

Встановлено загальні **художньо-стилістичні** концепти поетики ненаративності

- 1)** розуміння кольору предметом Живопису, а кольоромислення – визначальним фактором нефігуративної творчості взагалі;
- 2)** заглиблення в суто живописні проблеми динаміки кольорових мас, що позначається використанням композиційних принципів «монтування» і «накладання» кольорових просторів та побудови «модулів кольорових сполучень»;
- 3)** акцентування уваги на підкресленні тактильних якостей матеріалу, текстури полотна, багатошаровість фактури

ВИСНОВКИ

З'ясована в роботі наявність впливу далекосхідних філософсько-мистецьких традицій на формування ненаративності в українському мистецтві позначена у втіленні ідеї «підкорення засобу», сприйнятті творчості як «шляху» до «очищення», зосередженні уваги на творчому процесі, естетичної та змістовної цінності категорії *шуньята*, тощо.

Мархайчук Н. В.

**Дана робота
є своєчасним кроком в просуванні українського
мистецтвознавства до осмислення
нефігуративного живопису
як вагомого явища художнього процесу
вітчизняного мистецтва ХХ ст.**

**Концепція ненаративності в контексті
розвитку вітчизняного нефігуративного
живопису ХХ століття**